

Pia Lindgren

Fra: TMFKP Sekretariat

Emne: Svar: Politikerspørgsmål fra Franciska Rosenkilde vedr. historiske bygninger og statuer med relation til slavehandel. eDoc sag 2020-0832631

Fra: TMFKP BPM Rådhuspost

Sendt: 30. oktober 2020 13:43

Til: Franciska Rosenkilde (Borgerrepræsentationen)

Cc: Kit Aagaard Bøggild

Emne: Svar: Politikerspørgsmål fra Franciska Rosenkilde vedr. historiske bygninger og statuer med relation til slavehandel. eDoc sag 2020-0832631

Kære Franciska Rosenkilde

Tak for din henvendelse vedrørende en oversigt over, hvilke historiske bygninger i København, der har en relation til slavehandel samt hvilke kommunale statuer, der portrætterer personer, der har været involveret i eller har haft aktier i slavehandel. Jeg svarer på din henvendelse, da bygninger hører under afdelingen Bygge-, Parkerings- og Miljømyndighed i Teknik- og Miljøforvaltningen.

Københavns Kommune ejer ikke bygninger med tilknytning til slavehandel. Der findes bygninger i København, som f.eks. er opført af folk, der levede af slavernes arbejde i forbindelse med sukkerproduktionen, men de er i privat eje. Det er prominente bygninger i Københavns Kommune som f.eks. Det gule Palæ, Odd Fellow Palæet (tidligere Det Schimmelmanske Palæ), Christian den 7.'s Palæ (tidligere Moltkes Palæ) på Amalienborg, og Pakhusene på Toldboden. Det er vigtigt at bemærke, at det ikke er en kommunal opgave at holde justits med private og statslige ejendomme. Forvaltningen henviser derfor til Københavns Museum, som muligvis har flere oplysninger om de københavnske bygningers historie.

Kommunen ejer heller ikke nogen monumenter, der portrætterer personer, der har været involveret i eller har haft aktier i slavehandelen. På Assistens Kirkegård ligger Peter von Scholtens mausoleum, der er den eneste historiske bygning eller statue på de københavnske kirkegårde, der portrætterer personer, der har været involveret i slavehandel.

Med venlig hilsen

Stina Siemsen
Sekretariatschef
BPM Sekretariat

KØBENHAVNS KOMMUNE
Teknik- og Miljøforvaltningen
Bygge-, Parkerings- og Miljømyndighed

Pia Lindgren

Fra: TMFKP Sekretariat
Emne: Opfølgende svar: Politikerspørgsmål fra Franciska Rosenkilde vedr. historiske bygninger og statuer med relation til slavehandel. eDoc sag 2020-0832631

Fra: TMFKP BPM Rådhuspost
Sendt: 30. oktober 2020 14:39
Til: Franciska Rosenkilde (Borgerrepræsentationen)
Cc: Kit Aagaard Bøggild
Emne: Opfølgende svar: Politikerspørgsmål fra Franciska Rosenkilde vedr. historiske bygninger og statuer med relation til slavehandel. eDoc sag 2020-0832631

Kære Franciska Rosenkilde

Jeg beklager, at jeg i første omgang fik afsendt en mail afsted uden det vedhæftede notat fra Københavns Museum, men blot henviste til museet. Forvaltningen har kontaktet Københavns Museum, som i går aftes har fremsendt det vedhæftede notat om bygninger i København med tilknytning til slavehandel.

Museet oplyser, at en komplet liste kræver mere tid og flere ressourcer, men notatet er udarbejdet ud fra en række overvejelser samt til og fravalg beskrevet i notatet. Generelt har museet fokuseret på:

- Bygninger, der har rummet varer fra den slavebaserede produktion/er opført af kompagnier eller enkeltpersoner, der drev handel med slaver eller handel med slaveribaserede varer.
- Boliger for embedsmænd og købmænd, der havde en central rolle i kompagnihandelen/slavehandlen eller plantagedriften
- Magtens bygninger, der knytter sig til den politiske organisation bag slaveriet i DK
- Sukkerraffinaderier, der forarbejdede råvarer fra plantagerne
- Børsen er også medtaget, da det var her størstedelen af auktionerne for kolonivarer foregik.

Som nævnt i min tidligere mail ejer Københavns kommune ikke bygninger med tilknytning til slavehandel. Der findes bygninger i København, som f.eks. er opført af folk, der levede af slavernes arbejde i forbindelse med sukkerproduktionen, men de er i privat eje. Det er vigtigt at bemærke, at det ikke er en kommunal opgave at holde justits med private og statslige ejendomme. Kommunen ejer heller ikke nogen monumenter, der portrætterer personer, der har været involveret i eller har haft aktier i slavehandelen. På Assistens Kirkegård ligger Peter von Scholtens mausoleum, der er den eneste historiske bygning eller statue på de københavnske kirkegårde, der portrætterer personer, der har været involveret i slavehandel.

Med venlig hilsen

Stina Siemsen
Sekretariatschef
BPM Sekretariat

KØBENHAVNS KOMMUNE
Teknik- og Miljøforvaltningen
Bygge-, Parkerings- og Miljømyndighed

Bygninger og skulpturer i København med forbindelse til slavehandlen og kolonitiden

Overordnet om listen:

Overordnet har indtægter og varer fra kolonierne været en vigtig indtægtskilde såvel som en kilde til nye forbrugsmønstre, adfærdsmønstre og kulturer i store dele af det danske og hovedstadens historie i perioden 1500-1850. I begyndelsen var varer som the, kaffe, krydderier og (til dels) sukker forbeholdt samfundseliten, men i løbet af 1700-tallet blev mængden af ressourcer importeret fra kolonierne, inklusive de ved hjælp af slaver drevne plantager i Caribien og Amerika importeret i så store mængder, at varerne blev tilgængelige for en voksende del af Europas befolkninger. Sådan gik det også i Danmark og thebordet, kaffen, bomuldstøj og et voksende forbrug af sukker blev en del af hverdagen i by som på land. (se Venborg Pedersen 2013 og Danmark og Kolonierne 1-5, 2017). På denne baggrund er det en vanskelig opgave at lave en udtømmende liste over bygninger og skulpturer, der kan knyttes til slavehandlen og kolonitiden. For forbrugeren af vare skabt bl.a. vha af slavearbejde fandtes over hele byen i den tid, hvor slavetransporter og brugen af slaver var en del af den danske historie ca. 1660-1848. Og handelen med andre slavenationer fortsatte jo endda efter 1848.

Udover forbrugernes hjem kan man således også tænke på de konger og embedsmænd, der gjorde slavehandlen mulig og ofte havde aktier i eller direkte kontrol med de handelskompagnier, der forestod handlen med slaver og slaveribaserede produkter som sukker, rom, kaffe, bomuld, mv. På fx sukkerrafinaderier, kafferisterier og romdestillerier, der forarbejdede de ved slaveri indvunde råvarer. På de personers boliger, der drev handel med slaver, tjente som mandskab på slaveskibene, i perioder var udsendt til kolonierne eller på anden vis involveret i opretholdelsen af kolonier og slaveri.

Størstedelen af handelen blev fra midten af 1600-tallet og indtil ca. år 1800 drevet gennem handelskompagnier, hvor såvel konger, embedsmænd, godsejere og købmand investerede. Og derfor kan med en bred pensel enormt mange bygninger i og omkring København kobles mere eller mindre til slavehandelen. En stor del eller ligefrem størstedelen af byens og landets storkøbmænd og adelige var involveret i kompagnihandelen, der fungerede som statsligt-private monopoler og hvor en stor del af kompagnierne, som det fremgår nedenfor, var involveret i slavehandelen mere eller mindre direkte var involveret i slavehandelen eller transport og salg af slaveribaserede varer.

Det skal dog understreges at selve slavehandelen ikke var en økonomisk succes. Tværtimod tabte de involverede kompagnier og enkeltpersoner generelt penge på handelen, jvf artikel af Kaare Lauring. Indtægterne kom især fra handelen med sukker, der var baseret på slaveri og genererede henvend en million rigsdaler om året i

eksportindtægterne. Handlen med produkter som silke, krydderier og især the fra Asien genererede til sammenligning 3 mio RD om året i den såkaldt florissante periode, hvor Danmark i anden del af 1700-tallet udnyttede sin neutralitet til at tjene store summer på eksport til de krigsførende magter.

Generelt er store dele af Frederiksstaden således i nogen grad bygget på velstand, der blandt andet stammede fra indtægter fra Dansk Vestindien, herunder indtægter i forbindelse med udnyttelse eller salg af slaver. Alternativt har købmænd og andre aktører opkøbt og boet i palæer og købmandsgårde fra tidligere og i mange tilfælde udvidet og forbedret dem. Det samme gælder en række ejendomme og pakhuse på Christianshavn. Der findes også en del stiftelser, der er baseret på indtjening fra kolonierne, herunder slavehandel og udnyttelse af slaver i produktionen. Fx blev Fødselsstiftelsen i København finansieret af Heinrich Bolten som en form for betaling for hans barontitel. Boltens formue stammede især fra handel med vin og ostindiske produkter, men han havde også aktier i kompagnier, der drev handel på Vestindien. Om Boltens Gaard og Fødselsstiftelsens bygninger i Amaliegade skal på en liste over bygninger kan diskuteres, men vi har taget dem med på nedenstående liste. Tilsvarende diskussioner kan rejses omkring Zinns gård i Kvæsthusgade og flere af de øvrige bygninger. Mange formuer var primært genereret af de langt større indtægter fra handelen med te og krydderier i den florissante tid og fra godserne rundt omkring i riget, der i høj grad baserede deres velstand på udnyttelse af landets indenlandske arbejdskraft af bønder og husmænd. Helt generelt er det svært at lave en afgrænsning af, hvilke bygninger, der har relation til slavehandlen, da indtægterne fra kolonierne jo i yderste forstand tilflød store dele af samfundet, men afgrænser man spørgsmålet om en relation til slavehandlen og fokuserer på de personer og selskaber, der enten var direkte impliceret i slavehandel og udnyttelse af slaver; de personer med politisk magt, herunder de enevældige konger, der legitimerede og muliggjorde slavehandlen; og de firmaer og andre personer, der opkøbte og videresolgte produkter fremstillet af slaver (fx sukkerrafinaderier, romdestillerier, mv) kan listen afgrænses.

Med den korte tidsfrist har det ikke været muligt at lave en udtømmende liste over samtlige bygninger, der på denne vis kan kobles til slavehandlen, men ovenstående skulle gerne give en idé om omfanget. Vi har desuden udelukkende forholdt os til bygninger og statuer/skulpturer med relation til slavehandlen i Københavns Kommune. Men både på Frederiksberg og i Nordsjælland findes også både ejendomme og skulpturer, der kan knyttes til slavehandlen ud fra ovenstående principper. En del af de københavnske storkøbmænd og embedsmænd havde således også sommerboliger som fx Sophienholm, Øregaard, Næsseslottet, mv. Ligesom kongerne selvsagt har haft udstrakte besiddelser. For eksempel Frederiksberg Slot, Fredensborg, Marienborg, Sophienholm, mfl.

På nedenstående liste har vi fremhævet de bygninger, der i særlig grad knytter sig til personer eller handelsselskaber knyttet til slave- og kolonihandlen, som fx Det Gule Palæ i Amaliegade bygget af slavehandleren Frederik Bargum. I beskrivelsen har vi oplistet en kort historik, der angiver forbindelsen med slavehandlen nærmere. Der er som udgangspunkt ikke mange skulpturer i København, der

gengiver personer involveret i slavehandlen bortset fra statuer af konger, der regerede i slavetiden og dermed var centrale aktører for at muliggøre, investere i og administrere slavehandelen. Mange af de storkøbmænd og adelige, der var involveret har monumenter opstillet ved deres herregårde og sommerpalæer rundt om i landet. Fx findes en 10 meter høj obelisk af Wiedevelt i parken gods i Bregentved til minde om venskabet mellem A. G. Moltke og Frederik V. Og i parken ved Bernstorff Slot findes statue af A. P. Bernstorff. Vi har taget de to nye monumenter, der blev opstillet i forlængelse af 100-året for salget af de vestindiske øer i 2017 med på listen, selvom de er vendt mod slaveriet. Skulpturerne af Hans Egede og Holberg er nævnt, fordi de tidligere har været debatteret. Hans Egede har som sådan ikke noget med slavehandel at gøre. Der findes tillige gravmonumenter for mange af de personer, der var involveret i slavehandlen på nogle af byens kirkegårde og kapeller.

Litteratur:

Danmark og Kolonierne (2017)

Venborg Pedersen 2013: Mikkel **Venborg** Pedersen: **Luksus**. Forbrug og kolonier i Danmark i det 18. århundrede. Udg. af Museum Tusulanums Forlag 2013

Christianshavns sorte fortid – website:

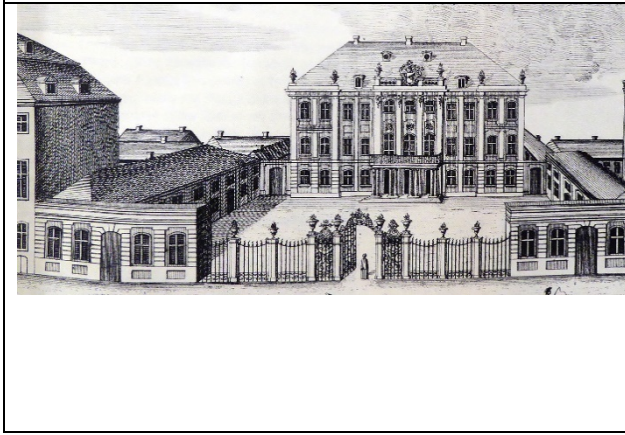
Listen er udarbejdet af arkivar Peter Wessel Hansen, Københavns Stadsarkiv og museumsinspektører Inger Wiene og Jakob Ingemann Parby, Københavns Museum.

Billede	Bygning/adresse	Beskrivelse
	Pakhuse Vestindisk Pakhus/Den kgl Afstøbningsamling.	Opført 1780-81 efter tegninger af C.F. Harsdorff for Det vestindiske Handelselskab. Bygningen opbevarede varer som sukker, rom og kaffe fra de vestindiske kolonier, der var produceret vha slaver. Handelselskabet sendte i alt 35 slaveskibe afsted til Guinea og videre til Vestindien. Skibene var opkaldt efter de som støttede slavehandelen og var interessenter i kompagniet, fx Kammerherre Schack,

		grev Ernst Schimmelmann (se nedenfor), grev Moltke, gehejmeråd Guldborg, grev Thott, grev Bernstorff, m.fl.
	Det Gule Pakhus, Toldbodgade	Opført 1777-83 og ombygget og restaureret 1978-19. Oprindeligt brugt af den grønlandske Handels Selskab, men i en periode anvendt af Østersøisk-Guineisk Selskab (se nedenfor)
	Det Blå Pakhus	Opført af Det Østersøiske-Guineiske Selskab, der havde eneret på slavehandlen fra 1781-1786. I alt 40 skibe med godt 15.000 slaver nåede selskabet at sende over Atlanten fra 1781-86. Ca. 11.000 overlevede.
	Hotel Admiral	Opført som korntørringskammer af Det Østersøiske-Guineiske Selskab, der havde eneret på slavehandlen fra 1781-1786. I alt 40 skibe med godt 15.000 slaver nåede selskabet at sende over Atlanten fra 1781-86. Ca. 11.000 overlevede.

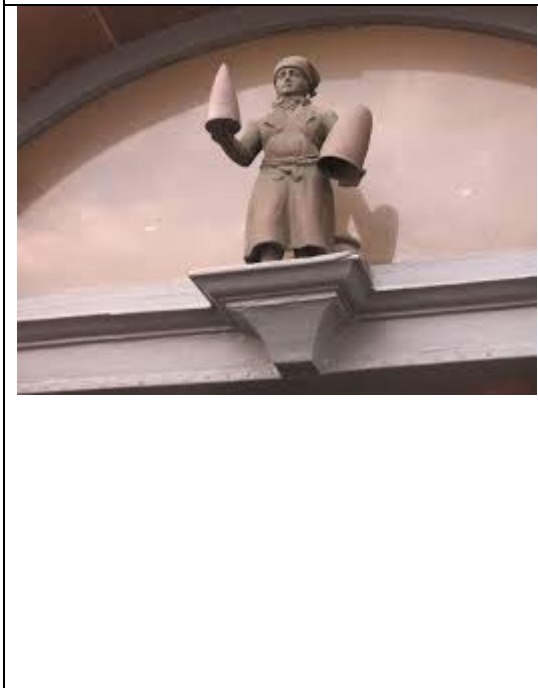
	<p>Ostindisk/Asiatisk Kompagni, Strandgade</p>	<p>Selvom selskabet ikke var direkte involveret i den transatlantiske slavehandel, var de indirekte en del af systemet, da en del af de hjembragte tekstiler fra Asien blev brugt som betaling for slaver. Desuden handlede kompagniet med slaver fra Asien, indtil det blev endeligt forbudt dem i 1753. Blandt andet bragte skibene slaver til guvernøren i Cape Town, som en form for betaling for passage.</p>
	<p>Eigtveds Pakhus</p>	<p>Opført 1748-50 og opkaldt efter arkitekten bag, Nicolai Eigtved. Tilhørte Asiatisk Kompagni og har derfor også været brugt til opbevaring af varer fra kolonierne – se ovenfor.</p>
	<p>Nordatlantens Brygge</p>	<p>Tidl. det islandske eller grønlandske pakhus. Pakhuset er opført Det almindelige Handels Kompagni (1747-74), der især handlede på Østersøen, Island og Grønland, men senere også gik ind i trekantshandelen. Selskabets første eget byggede skib Christiansborg sejlede på jomfrurejsen i 1761 direkte til Guinea for at købe slaver, der blev bragt over Atlanten. Senere fik de eget kontor i Skt Croix, der blandt andet stod for slavehandel. Da selskabet blev opløst i 1774 blev området og pakhuset overtaget af Den Grønlandske Handels Selskab.</p>

	<p>Pakhuset, Strandgade</p>	<p>Bygget i 1760'erne til Carl Wilder (1698-1765), der ligesom sin søn og arving Lars Wilder (1738-1810) byggede skibe til bl.a. slave- og sukkerhandelen.</p>
	<p>Slotte</p>	
	<p>Slotholmens bygninger</p>	<p>Det nuværende slot er det tredje Christiansborg opført i begyndelsen af 1900-tallet, men det oprindelige slot fra 1740 og det andet Christiansborg er fra slavetiden og af sidstnævnte er endnu ridebanen og hofteatret/teatermuseet bevaret.</p> <p>Også Proviantgården/Rigsarkivet og Tøjhusmuseet/Krigsmuseet er fra tiden (men bygget før) og det samme gælder Den Røde Bygning/Kancellibygningen (finansministeriet), der blev opført for at huse den enevældige administration.</p> <p>Alle bygninger kan i større eller mindre grad knyttes til administrationen og den militære magt bag koloniimperiet inkl. slavehandelen.</p>

	<p>Amalienborg</p>	<p>De fire palæer er opført af adelsmænd med interesser i koloni- og slavehandlen. Adam Moltke stod som præsident i spidsen for Vestindisk-Guineisk Kompagni, som indtil 1754 havde monopol på slavehandlen. Berckentin var også involveret og det samme var de øvrige bygherrer. Rytterstatuen af Fr IV er betalt af Asiatisk Kompagni, der som nævnt ovenfor også kan siges at have været direkte og indirekte involveret i slavehandel.</p>
	<p>Børsen</p>	<p>På Børsen foregik en størstedelen af auktionerne vedr. salget af varer fra kolonierne. Herunder også slaveribaserede varer som sukker og rom.</p>
	<p>Palæer:</p>	
	<p>Odd Fellow Palæet</p>	<p>Opr Berckentins siden Schimmelmans Palæ (1751-55) – Schimmelman-familien var stærkt involveret i slavehandlen og ejede selv plantager i Dansk Vestindien, hvorfra de hentede slaver og frigivne sorte til København som tjenestefolk til palæet. Men det var også Ernst Schimmelman, der som finansminister gennemførte <i>Forordning om Negerhandelen af 1792</i>, der gjorde det ulovligt for danske skibe at deltage i slavetransporter fra 1803. Selve slaveriet blev ikke ophævet kun transporten af slaver. I stedet oprettedes</p>

		<p>avlsinstitutioner i Dansk-Vestindien. Af Schimmelmännfamiliens egne slaver er slaven Jonathan, der deltog i Slaget på Rheden i 1801 og efterfølgende skrev et bønnekrift til kongen, hvor han sammen med to andre slaver krævede deres frihed – både pga deres deltagelse i slaget og fordi slaveri kun var tilladt i Dansk Vestindien og ikke Danmark-Norge. De mente derfor at have ret til deres frihed, men fru Schimmelmänn ville have erstatning for deres værdi, hvilket Flåden ikke ville betale og derfor forblev de slaver. Jonathan rømte sidenhen og blev købmand på Island under et andet navn. Historien og hans efterkommere findes beskrevet i journalisten Alex Frank Larsens <i>Slavernes Slægt</i>.</p>
	<p>Det gule palæ Amaliegade</p>	<p>Palæet er opført til H. F. Bargum, der fra 1765 til 1774 stod i spidsen for Det kongelige octroyerede danske guineiske Handels-societet - også kaldet Slavehandels-societetet eller Det bargumske Handels-societet. Det fik 30 års tilladelse til toldfrit at importere byttevarer til indkøb af slaver i Guinea og derefter sælge slaverne i Vestindien uden at betale afgifter. Kompagniet fik også statsstøtte til at producere og eksportere sukker i København. Til gengæld var det forpligtet til at påtage sig udgifterne ved at administrere de danske forter i Guinea. Slavehandels-societetet rådede snart over 6 skibe, der i alt foretog 14 rejser på trekanttruten med omkring 3000 slaver. Hertil kom 7 chartrede skibe fra Frankrig med omkring 2000 slaver. Men firmaet opbyggede et stort</p>

		underskud og i 1774 stak Bargum af til udlandet, inden firmaet året efter gik i likvidation.
	Dehns Palæ, Bredgade	<p>Bygningen opført af Friedrich Ludwig von Dehn i 1750erne, men i 1818 overtaget af Christopher Mac Evoy, der var en hovedrig plantageejer fra Skt Croix og sammen med Schimmelman var en af rigets største slaveejere.</p> <p>Palæet var en overgang også i William Duntzfeldts besiddelse. Han var i 1797 byens største reder og var også involveret i slavehandel.</p>
	Bernstorffs Palæ, Bredgade	<p>Ligesom Adam Moltke var også J. H. E. Bernstorff som central embedsmand og en af rigets rigeste og mægtigste en del af 1700-tallets handelskompagnier, der bl.a. stod for slavehandlen, selvom han ikke – som Schimmelman var egentlig slaveejer. Han var også den, der formidlede kontakten til Saly, der stod for rytterstatuen. Og så var hans nevø, A. P. Bernstorff med i den kreds af embedsmænd, der både afskaffede stavnsbåndet i Danmark og gennemførte forordningen om slavehandelens ophør.</p>

		<p>Erichsens Palæ, nu Danske Banks hovedsæde</p>	<p>Palæet blev opført af storkøbmanden Erich Erichsen, der i slutningen af 1700-tallet var en af DKs rigeste mænd. Som storkøbmand var han involveret i alle dele af kolonihandelen, inklusive slavehandel.</p>
		<p>Sukkerraffinaderi Nyhavn – figur af Peder Sukkertop (en sukkerarbejder med sukkertop, sukkerform og sirupskrukke)</p>	<p>Her i Nyhavn levede i Ludvig Ferdinand Rømer, der som ansat i Vestindisk-Guineisk Kompagni udsendt til Guldkysten i Vestafrika i 1739. Han startede som underordnet skriver, men på grund af den store dødelighed blandt de udsendte, avancerede han hurtigt til en mere indbringende stilling som slavekøbmand. Efter kortvarigt at have været guvernør på fortet Christiansborg vendte han af helbredsmæssige årsager tilbage til København, og investerede sine indtjente midler i Nyhavn, hvor han i 1754 oprettede et sukkerraffinaderi. Den lille figur over porten minder om husets fortid, og forestiller en mand med to sukkertoppe. Rømers bindingværkshus er i dag væk, og erstattet af en bygning fra 1830'erne, hvor en af Nyhavns utallige værtshuse/ restauranter, Fyrtøjet, ligger.</p>

	<p>Nyhavn</p>	<p>[NB – figuren var forsvundet sidst jeg var forbi, JIP]</p> <p>I dette hus holdt en plantør og slavedriver i Hollandsk Indien Jørgen Hansen Alsing (-1768) ("slavefogeden") til. Det var ham, der fik opsat en elefant med matrikelnummeret 8 over ryggen. Elefanten skulle indikere, at her var forretning for te, porcelæn og østerlandske importvarer. Ifølge kilderne skulle han have haft to flodhestepiske som udsmykning, som han havde brugt i sin tid som slavefoged.</p>
	<p>Nyhavn og</p>	<p>Bygget ca. 1780 af Andreas Bodenhoff, der også boede i nr. . Han havde skibsværft på Christianshavn overfor Wilders Plads på et område, han af kongen havde fået lov at inddæmme. Her byggede han mange af de skibe, der indgik i trekantshandlen.</p>

Nybrogade

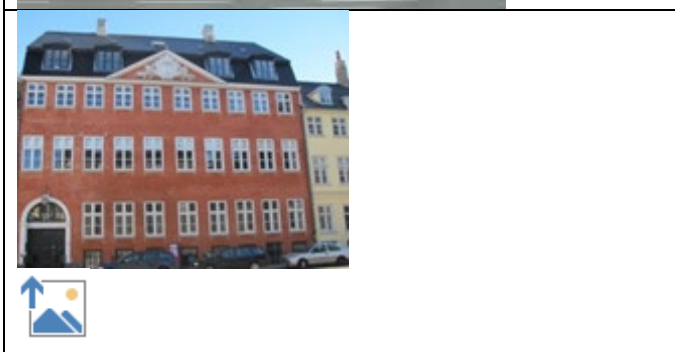

Ejendommen var fra 1770-1783 vinterbolig for Frederick De Coninck, en fra Nederlandene indvandret storkøbmand, der blev adlet og købte gods nord for København (Næsseslottet – i parentes bemærket senere overtaget af Københavns Kommune og i 1984 et af de første asylcentre for flygtninge. I dag omdannet til privat hotel). De Coninck var involveret i de fleste af tidens handelskompagnier, også de, der handlede med slaver.

Moltkes Palæ

Palæet har huset flere af de mænd, der var involveret i slavehandelen. Både De Coninck og Moltke (se ovenfor) samt Constantin Brun, der på Schimmelmanss initiativ blev ansat ved det Vestindiske Kompagni og siden blev hovedrig købmand, der også gjorde ham i stand til at købe Sophienholm nord for København.

Foto: Oscar Scott Carl

	<p>Ved Stranden</p>	<p>Gustmeyers gård opført efter Københavns brand 1795 af Ludvig Gustmeyer. Gustmeyers rigdom var grundlagt på handel og familien var både beslægtet med og havde tætte økonomiske og forretningsforbindelser til slavehandleren H.F. Bargum, hvis firma Ludvig Gustmeyer reddede fra fallit i 1775.</p>
	<p>Strandgade</p>	<p>Her boede købmand Selby fra 1780 til 1796. Selbys virksomhed indgik i trekantshandlen.</p>
 	<p>Strandgade</p>	<p>Overtaget af Gysbert Behagen omkring 1760. Han var grosserer, skibsreder og medlem af direktionen for Asiatisk Kompagni. I 1764 fik grosserer og reder Gysberth Behagen (1725-83) tilladelse til at opføre et sukkerraffinaderi bag sin gård Strandgade . Sukkerkogeriet foregik i et 3-etagers pakhus, der blev revet ned i 1830 og afløst af det nuværende Wildersgade ("Fingerbøllet"). Efter Behagens død</p>

		<p>overtog enken både hus og sukkerraffinaderi. Det blev i 1791 solgt til et konsortium med Jeppe Prætorius og Andreas Meinert i spidsen. Meinert og hans familie boede i huset frem til 1819 og fortsatte sukkerproduktionen i "<i>det forrige Behagenske Sukker- raffinaderi</i>".</p> <p>I frontispicen er afbilledet bl.a. sukkerrør - de lange skråtstillede rør på begge sider</p>
	<p>Strandgade</p>	<p>Her boede viceguvernør Gardelin fra 1723 mellem sine ophold i Vestindien. Gardelin stod bag et berygtet slavereglement samt nedkæmpelsen af et slaveoprør på Skt. Jan i 1733.</p>
	<p>Strandgade</p>	<p>Andreas Bjørns Gård, opført ca. 1735. Har været ejet af flere med forbindelse til den vestindiske handel og sukkerraffinaderne. Efter at Andreas Bjørns familie havde solgt den store grund i 1766, fik den engelskfødte handelsmand William Chippendale (1747-1802) i 1768 koncession på sammen med nogle vestindiske plantageejere som Tuite m.fl. at bygge et nyt sukkerraffinaderi med navnet UNION HOUSE i et af de tidligere pakhuse mod Strandgade (nu nr.) for på</p>

		<p>denne måde at få det størst muligt udbytte af det rå sukker, der blev produceret i Vestindien. Af senere ejere kan nævnes Charles Selby & Co, John Dungan, Christopher MacEvoy og John Good.</p>
	<p>Larsbjørnsstræde</p>	<p>I 1803 blev STORE LARSBJØRNSSTRÆDES SUKKERFABRIK indrettet i ejendommen, der er bygget i 1797. Ovenover porten stod med store bogstaver SUKKER RAFFINADERI indtil 2006. Den lange gårdbygning blev en af kvarterets første fabrikker og længe den største med omkring et hundrede arbejdere. Her blev vestindisk rørsukker raffineret til melis eller brun farin indtil langt op i 1800-tallet.</p>
	<p>Gammel Torv</p>	<p>Opført 1798 af den velhavende sukkerraffinadør Henrich Ladiges.</p>

	<p>Store Kongensgade</p>	<p>Opført 1832 for sukkerraffinadør Hedemann.</p>
	<p>Heerings Gård Overgaden neden Vandet</p>	<p>Købmandsgården i Strandgade er bygget af skibskaptajn, brygger, reder og grosserer Hans Peter Kofoed (1743 - 1812) i 1785. Hans Peter Kofoed havde oparbejdet en betragtelig formue ved handel med rørsukker, rom og andre varer, produceret af slaver, fra Dansk Vestindien – og på at drive udlånsvirksomhed til plantageejere på St. Croix.</p> <p>1786 blev han gift med Marie Bohn (1760 – 1838). I 1787 tog de Johan Petter, en moderløs dreng fra St. Croix, til sig som plejebarn.</p> <p>Efter Hans Peter Kofoeds død i 1812 fortsatte Marie Kofoed med at forvalte den formue, som manden havde tjent på handel med de Vestindiske øer. Hun drev filantropiske virksomhed gennem bl.a. stiftelse af legater til sømandsenker og deres børn, uformuende kvinder og ugifte kvinder.</p> <p>Legaterne eksisterede længe efter hendes død i 1838. På Christianshavn blev midler fra hende brugt til at bygge en ejendom til mindrebemidlede på hjørnet af Prinsessegade og Sofiegade.</p>

	<p>Zinns gård, Kvæsthusgade</p>	<p>Ejendommen opført 1751 for Oluf Blach og senere overtaget af grosserer Johan Fr. Zinn, der ved sin død i 1802 var en af landets rigeste borgere. Selvom han især tjente sine formuer på handelen på Østen (revisor i Asiatisk Kompagni) og handel med vin og andre europæiske varer var han gennem sit handelsnetværk også knyttet til Vestindien og sukkerhandelen. Han ejede ikke selv plantager eller sejlede slaver på sine skibe.</p>
	<p>Boltens gård</p>	<p>Ejendommen opført 1767 af Heinrich Bolten, en vindhandler, der senere tjente formuer på handelen med ostindiske varer og siden gik fallit. Som nævnt ovenfor er hans forbindelse til slavehandel og salg af slaveribaserede varer ikke entydig.</p>
	<p>Stiftelser</p>	

	<p>Prinsessegade og Sofiegade.</p>	<p>Efter Hans Peter Kofoeds død i 1812 (se ovenfor) fortsatte Marie Kofoed med at forvalte den formue, som manden havde tjent på handel med de Vestindiske øer. Hun drev filantropiske virksomhed gennem bl.a. stiftelse af legater til sømandsenker og deres børn, uformuende kvinder og ugifte kvinder. Legaterne eksisterede længe efter hendes død i 1838. På Christianshavn blev midler fra hende brugt til at bygge en ejendom til Frelserens Arbejdshus på hjørnet af Prinsessegade og Sofiegade. På tavlen i smigfaget står: <i>Med taknemmelighed mindes Etatsraadinde Marie Kofoeds velgjørendhed der skænkede midlerne til denne bygningsopførelse 1859</i> Denne bygning fortæller om, hvad handelens midler også blev brugt til – filantropi</p>
	<p>Fødselsstiftelsen, Amaliegade</p>	<p>Oprindeligt opført som bolig for arkitekten Laurids de Thurah i 1755-57, men senere overdraget til Fødselsstiftelsen stiftet af enkedronning Juliane Marie. Storkøbmanden Heinrich Bolten investerede i fødselsstiftelsen og blev herfor belønnet med titlen som baron.</p>
	<p>Skulpturer</p>	

Skulptur af Queen Mary ved Vestindisk Pakhus

"I am Queen Mary - A hybrid of Bodies, Narratives and Nations". Statue af Jeannette Ehlers og La Vaughn. Det forestiller Mary Leticia Thomas (Queen Mary) som anførte oprør i 1878 mod danske plantageejere. Som sådan forholder figuren sig ikke direkte til slavetiden, men til den racebetingede sociale ulighed, som også eksisterede efter slaveriets afskaffelse og til en vis grad også i dag.

Skulpturen Freedom på Asiatisk Plads

I 2019 blev en kopi af Bright Bimpongs skulptur "Freedom" opstillet ved kajkanten på Asiatisk Plads. Den originale skulptur findes på Virgin Islands og blev opstillet i 1998 i anledning af 150-året for slaveriets afskaffelse

Statuen 'Freedom', på øerne også kaldet 'The Conch Blower' symboliserer frigivelsen af de danske slavegjorte, kampen for frihed og det danske koloniale engagement.

Rytterstatue af Chr V,
Kongens Nytorv

Christian 5. var enevældig konge af Danmark-Norge fra 1670 til sin død. Som regent huskes han blandt andet for Danske Lov, den første lovbog, der var gældende for hele Danmark. Christian 5. stiftede i 1671 Vestindisk-Guineisk Kompagni med formålet at kolonisere øen Sankt Thomas, hvor danske søfarere var gået i land et par år forinden. Kompagniet stod for handel og plantagedrift på øen og senere også på Sankt Jan og Sankt Croix, indtil den danske stat tog over i 1755. Plantagerne var især udgjort af sukkermarker, hvor arbejdskraften var afrikanske slaver hentet fra Guineakysten. Som sådan er Chr V en vigtig figur i udviklingen af den danske slavehandel og udbytning af slaver.

Rytterstatue af Fr V,
Amalienborg Slotsplads

Frederik den Femte var enevældig konge af Danmark-Norge fra 1746 til sin død. Han havde hang til alkohol og afgav meget af styringen af landet til embedsmænd anført af lensgreve A. G. Moltke. Kongen havde andel i handelskompagnerne, herunder Asiatisk Kompagni, som bestilte rytterstatuen af Frederik den Femte, der først blev færdig efter kongens død. Frederik 5. overtog i 1754 De Vestindiske Øer fra Vestindisk-Guineisk Kompagni og gjorde dem dermed til kolonier under den danske krone.

		Herefter var slavehandlen og plantagedriften formelt placeret direkte under kongemagten.
	Frederik VI – buste over porten i Rigensgade Kaserne (Rigensgade)	Også i Frederik Vis regeringstid fortsatte slaveriet i Dansk Vestindien, selvom slavetransporterne ophørte. Som det vil være velkendt findes også en skulptur af kongen ved indgangen til Frederiksberg Have.
	Skulptur af Hans Egede ved Marmorkirken	Han har ikke noget med slavehandel at gøre, men var den første kristne missionær på Grønland 1718-21 og igen fra 1728 til 1736 og kan derved med rimelighed opfattes som en person, der understøttede raciale hierarkier. Han afviste dog tvangsomvendelser gennem hele sit liv, selvom forfatteren Kim Leine har tilskrevet ham disse i romanen Profeterne fra Evighedsfjorden.

	<p>Statue af Ludvig Holberg</p>	<p>Det er i debatten blevet fremlagt, at Ludvig Holberg også var en del af historien om slavehandlen, fordi han i 1730 købte en aktie i Vestindisk-Guineisk Selskab og solgte den igen året efter med en indtjening på 36 RD. Han var på denne vis en del af systemet, men ikke en central magtperson eller som sådan aktiv i slavehandel eller udbytning af slaver. Men han er et godt eksempel, hvordan kompagnihandlen gennem aktier og veksler var fordelt på et stort antal mennesker i samfundet.</p>

Diverse noter:

Niels Ryberg

770 – 1773 Holmens Kanal (nedrevet)

1774 – 1804 Store Kongensgade (nedrevet)

Høegh Guldberg – Frederiksholms Kanal